

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

دانشگاه الزهراء (س)

دانشکده علوم تربیتی و روان شناسی

گروه علوم کتابداری و اطلاع رسانی

پایان نامه

جهت اخذ درجه کارشناسی ارشد

رشته علوم کتابداری و اطلاع رسانی

عنوان :

بررسی میزان عوامل مؤثر بر استفاده از نشریات الکترونیکی: دیدگاه دانشجویان تحصیلات تکمیلی

دانشگاه الزهراء (س)

استاد راهنما

دکتر امیر غائبی

استاد مشاور

دکتر رویا برادر

نگارش

الهه حسینی

اسفند ۱۳۸۹

تقدیم به:

تقدیم به پدر و مادر مهربانم

به پاس یک عمر حمایت بی دریغشان

و برادرانم

به پاس تشویق‌ها و انگیزه بخشیدنشان

قدردانی و تشکر:

از استاد گرامی جناب آقای دکتر امیر غائبی که در طول این پژوهش با راهنمایی هایشان مسیر اولین پژوهش جدی تحصیلم را برایم هموار کردند، سپاسگزاری می‌کنم.

از سرکار خانم دکتر رؤیا برادر که زحمت مشاوره پژوهش حاضر را بر عهده داشتند، قدردانی می‌کنم.

از سرکار خانم دکتر معصومه کامران و دکتر فریدون آزاده که داوری پژوهش را بر عهده گرفتند، تشکر می‌کنم.

از دوست خوبم سرکار خانم سپیده فهیمی فر که تجربه‌های پژوهش خود را در اختیارم نهادند نهایت سپاس را دارم.

این پژوهش را به تمامی اعضای هیئت علمی گروه علوم کتابداری و اطلاع‌رسانی دانشگاه الزهراء (س) تقدیم می‌کنم که ۶ سال در حضورشان آموختم، امیدوارم در پژوهش‌های بعدی هم بتوانم در پیشگاهشان بیاموزم و از توان علمی آن‌ها بهره ببرم.

چکیده :

هدف: هدف از پژوهش حاضر بررسی میزان عوامل مؤثر بر استفاده نشریات الکترونیکی از دیدگاه دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشگاه الزهرا (س) است.

روش: روش پژوهش پیمایشی تحلیلی است و برای جمع آوری ملاک ها، معیارها و نشانگرهای جهت طراحی پرسشنامه کاربران به منظور سنجش میزان اهمیت آن ها از مطالعات سندی استفاده شده است. جامعه مورد مطالعه دانشجویان در حال تحصیل مقطع کارشناسی ارشد کلیه رشته ها در دانشگاه الزهرا (س) بوده است. روش نمونه گیری تصادفی طبقه ای و نسبی است که مجموعاً ۲۶۶ نفر به عنوان نمونه در پژوهش شرکت کردند. از دو پرسشنامه محقق ساخته به عنوان ابزار پژوهش استفاده شده است.

نتایج: معیار نیاز به سواد رایانه ای مهمترین معیار و جستجو در عنوان، مهمترین نشانگری باشند. دانشجویان دانشکده های مهندسی و علوم پایه بیشترین میزان آشنایی را با مفهوم نشریه الکترونیکی دارند. یافته های پرسشنامه توسط نرم افزار اس.پی.اس.اس (نسخه ۱۸) مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفتند. یافته ها حاکی از آن است که بیش از ۷۰ درصد از دانشجویان اهمیت ۸۱ نشانگر از ۸۳ نشانگر را زیاد و بسیار زیاد می دانند، یعنی اکثر نشانگرهای مذکور در پژوهش از دیدگاه آن ها قابل تأیید است.

از طرفی یافته ها نیز نشان دادند که بین معیارهای قابلیت جستجو و شیوه جستجو، نیاز به نرم افزارهای جانبی و نیاز به سواد رایانه ای رابطه معنادار قوی وجود دارد.

از سویی دیگر نتایج بر تفاوت معنادار بین میزان آشنایی دانشجویان با مفهوم نشریه الکترونیکی در سه گروه زیاد، نه کم نه زیاد، کم در اولویت بندی مهمترین معیارها (نیاز به سواد رایانه ای، نیاز به نرم افزارهای جانبی، ارائه راهنما، قابلیت شخصی سازی محتوا، قابلیت جستجو) دلالت می کند. از سویی دیگر در اولویت بندی مهمترین معیارهای مذکور توسط دانشجویان دانشکده های مختلف نیز تفاوت معناداری وجود دارد.

نتایج چک لیست که توسط پژوهشگر تکمیل شده است حاکی از آن است که قالب متنی و قالب فایل متنی مدرک و قابلیت اظهار نظر در نشریات الکترونیکی ارائه نمی شوند که منجر به کاهش شخصی سازی ظاهر متن و کاهش تعامل کاربر با نشریه می شود. در پایان نیز پیشنهاداتی برای پژوهش های آتی ارائه شده است.

کلید واژه ها: نشریات الکترونیکی، کاربران، ارزیابی، معیارها، دانشگاه الزهراء (س)، دانشجویان کارشناسی ارشد.

فصل اول (کلیات پژوهش)

۱-۱-۱	مقدمه	۱
۱-۲-۱	مسأله پژوهش	۱
۱-۳-۱	پرسش های اساسی پژوهش	۳
۱-۴-۱	اهداف و ضرورت پژوهش	۳
۱-۵-۱	فایده پژوهش	۴
۱-۶-۱	روش پژوهش	۴
۱-۶-۱-۱	جامعه پژوهش و نمونه آماری	۴
۱-۶-۲	روش تجزیه و تحلیل داده ها	۵
۱-۷-۱	متغیرهای پژوهش	۵
۱-۸-۱	فرضیه های پژوهش	۵
۱-۹-۱	تعاریف عملیاتی	۶

..

فصل دوم (مروری بر ادبیات، پیشینه پژوهش و چارچوب نظری)

۱-۲-۱	مروری بر ادبیات	۸
۱-۲-۱-۱	مقدمه	۸
۱-۲-۲	تعریف نشریه	۱۱
۱-۲-۳	تعریف نشریه علمی	۱۳
۱-۲-۴	تعریف نشریه الکترونیکی	۱۴
۱-۲-۵	سیر تحول نشریه الکترونیکی	۱۷
۱-۲-۶	انواع نشریات الکترونیکی	۲۴
۱-۲-۶-۱	نشریات الکترونیکی بر اساس نوع رسانه و روش انتشار	۲۶
۱-۲-۶-۲	نشریات الکترونیکی بر اساس قالب ذخیره	۲۷
۱-۲-۶-۳	نشریات الکترونیکی بر اساس سطح دسترسی به محتویات	۲۹
۱-۲-۶-۴	نشریات الکترونیکی بر اساس نوع اطلاعات ارائه شده در آن	۲۹
۱-۲-۶-۵	نشریات الکترونیکی بر اساس وجود قرینه چاپی	۳۰
۱-۲-۶-۶	نشریات الکترونیکی بر اساس دآوری مقالات	۳۰
۱-۲-۶-۷	انواع نشریات الکترونیکی بر اساس هزینه	۳۱
۱-۲-۷	مزایای نشریات الکترونیکی	۳۲
۱-۲-۸	مفاهیم مرتبط با نشریات الکترونیکی	۳۶
۱-۲-۸-۱	انتخاب و سفارش	۳۶
۱-۲-۸-۲	توزیع و شیوه دسترسی به نشریات	۳۶
۱-۲-۸-۳	فهرست نویسی	۳۸
۱-۲-۸-۴	دسترسی کاربران	۳۸

۳۹	۲-۱-۸-۵- آموزش و پشتیبانی برای کارمندان و کاربران.....
۳۹	۲-۱-۸-۶- قیمت گذاری نشریات الکترونیکی.....
۴۰	۲-۱-۹-۹- مزایای نشریات الکترونیکی از دیدگاه های مختلف.....
۴۰	۲-۱-۹-۱- مزایای نشریات الکترونیکی از دیدگاه کاربران نهایی.....
۴۱	۲-۱-۹-۲- مزایای نشریات الکترونیکی از دیدگاه ناشران.....
۴۱	۲-۱-۹-۳- مزایای نشریات الکترونیکی از دیدگاه کتابخانه ها.....
۴۲	۲-۱-۱۰- پیش بینی ها.....
۴۶	۲-۲- پیشینه پژوهش.....
۴۶	۲-۲-۱- پیشینه پژوهش در داخل کشور.....
۴۹	۲-۲-۲- پیشینه پژوهش در خارج از کشور.....
۵۲	۲-۲-۳- نتیجه گیری از پیشینه پژوهش.....
۵۳	۲-۳- چارچوب نظری.....
۵۹	۲-۳-۱- محدودیت های نشریات الکترونیکی.....
۶۲	۲-۳-۲- مشکلات نشریه الکترونیکی.....
۶۳	۲-۴- معیارهای ارزیابی نشریات الکترونیکی.....

فصل سوم (روش شناسی پژوهش)

۷۲	۳-۱- مقدمه.....
۷۳	۳-۲- روش شناسی پژوهش و روش پژوهش.....
۷۲	۳-۳- تکنیک ها و ابزارهای پژوهش.....
۷۲	۳-۳-۱- نحوه طراحی پرسشنامه.....
۷۴	۳-۳-۲- اعتبار پژوهش.....
۷۵	۳-۳-۳- پایایی پژوهش.....
۷۵	۳-۳-۴- متغیرهای پژوهش.....
۷۵	۳-۳-۵- جامعه پژوهش و نمونه آماری.....
۷۶	۳-۳-۶- شیوه تجزیه و تحلیل داده ها.....

فصل چهارم (یافته های پژوهش)

۷۹	۴-۱- مقدمه.....
۷۹	۴-۲- آمار توصیفی.....
۷۹	۴-۲-۱- توصیف جمعیت شناختی جامعه پژوهش.....
۷۹	۴-۲-۲- آمار توصیفی مربوط به پاسخگویان.....
۸۴	۴-۲-۳- نتایج توصیفی نشانگرها.....
۹۹	۴-۲-۴- رتبه بندی معیارها و نشانگرهای نشریات الکترونیکی.....
۱۰۱	۴-۳- آزمون فرضیه ها.....

فصل پنجم (بحث و نتیجه گیری)

- ۱-۵- مقدمه..... ۱۱۱
- ۲-۵- خلاصه پژوهش..... ۱۱۱
- ۳-۵- پاسخ به پرسش های پژوهش..... ۱۱۱
- ۴-۵- بحث و نتیجه گیری..... ۱۱۸
- ۵-۵- محدوده و محدودیت های پژوهش..... ۱۱۹
- ۶-۵- پیشنهادهای پژوهش..... ۱۲۰
- ۱-۶-۵- پیشنهادهای برخاسته از پژوهش..... ۱۲۰
- ۲-۶-۵- پیشنهادهایی برای پژوهش های آینده..... ۱۲۱

..

پیوست ها:

- پیوست ۱: پرسشنامه..... ۱۲۴
- پیوست ۲: چک لیست..... ۱۳۰
- پیوست ۳: جدول روابط معنایی معیارها..... ۱۳۸
- پیوست ۴: جدول تست بینومیال..... ۱۳۹
- پیوست ۵: معرفی چند پایگاه اطلاعاتی..... ۱۴۷
- منابع فارسی..... ۱۵۲
- منابع لاتین..... ۱۵۴

فهرست جدولها:

- جدول ۱-۲: جدول ارزیابی نشریات الکترونیکی لوپز و دیگران..... ۵۱
- جدول ۲-۲: معیارهای ارزیابی نشریات الکترونیکی..... ۶۴
- جدول ۱-۴: درصد فراوانی دانشجویان برحسب میزان آشنایی دانشجویان با مفهوم نشریه الکترونیکی..... ۷۹
- جدول ۲-۴: توزیع فراوانی، درصد فراوانی نسبی دانشجویان به تفکیک دانشکده..... ۸۰
- جدول ۳-۴: توزیع فراوانی، درصد فراوانی نسبی دانشجویان به تفکیک رشته..... ۸۲
- جدول ۴-۴: میزان اهمیت، میانه و انحراف استاندارد نشانگرهای معیار قابلیت های جستجو..... ۸۳
- جدول ۵-۴: میزان اهمیت، میانه و انحراف استاندارد نشانگرهای معیار شیوه جستجو..... ۸۴
- جدول ۶-۴: میزان اهمیت، میانه و انحراف استاندارد نشانگرهای معیار پیوند ها..... ۸۵
- جدول ۷-۴: میزان اهمیت، میانه و انحراف استاندارد نشانگرهای معیار قابلیت ذخیره..... ۸۶
- جدول ۸-۴: میزان اهمیت، میانه و انحراف استاندارد نشانگر های معیار قابلیت های تَورق..... ۸۷
- جدول ۹-۴: میزان اهمیت، میانه و انحراف استاندارد نشانگرهای معیار واسط کاربر..... ۸۸
- جدول ۱۰-۴: میزان اهمیت، میانه و انحراف استاندارد نشانگرهای معیار وجود محیط گرافیکی و چند رسانه ای..... ۸۹
- جدول ۱۱-۴: میزان اهمیت، میانه و انحراف استاندارد نشانگرهای ملاک وجود راهنما..... ۹۰
- جدول ۱۲-۴: میزان اهمیت، میانه و انحراف استاندارد نشانگرهای معیار قابلیت های تعامل..... ۹۱
- جدول ۱۳-۴: میزان اهمیت، میانه و انحراف استاندارد نشانگرهای معیار سطوح دسترسی مختلف..... ۹۲
- جدول ۱۴-۴: میزان اهمیت، میانه و انحراف استاندارد نشانگرهای معیار ارائه اطلاعات مرتبط و مکمل..... ۹۳
- جدول ۱۵-۴: میزان اهمیت، میانه و انحراف استاندارد نشانگرهای معیار ارائه خدمات اطلاع رسانی..... ۹۴
- جدول ۱۶-۴: میزان اهمیت، میانه و انحراف استاندارد نشانگرهای معیار معیارهای معرفی..... ۹۵
- جدول ۱۷-۴: میزان اهمیت، میانه و انحراف استاندارد نشانگرهای معیار قابلیت های شخصی سازی محتوا..... ۹۶
- جدول ۱۸-۴: میزان اهمیت، میانه و انحراف استاندارد نشانگرهای معیار شخصی سازی ظاهر متن..... ۹۷
- جدول ۱۹-۴: میزان اهمیت، میانه و انحراف استاندارد نشانگرهای معیار نرم افزارهای جانبی..... ۹۷
- جدول ۲۰-۴: میزان اهمیت، میانه و انحراف استاندارد معیار سواد رایانه ای..... ۹۸

- جدول ۴-۲۱: اولویت بندی معیارها.....۹۹
- جدول ۴-۲۲: با اهمیت ترین نشانگرها.....۱۰۰
- جدول ۴-۲۴: آزمون کروسکال والیس برای میزان آشنایی و اولویت بندی معیارها.....۱۰۵
- جدول ۴-۲۵: آزمون کروسکال- والیس برای دانشکده ها و اولویت بندی معیارها.....۱۰۷
- جدول ۵-۱: معیارهای ارزیابی نشریات الکترونیکی از دیدگاه کاربران نهایی.....۱۱۲
- جدول روابط معنایی معیارها با ضریب همبستگی پیرسون.....۱۳۸
- جدول تست بینومیال.....۱۳۹

فهرست نمودارها :

نمودار ۱-۴: میزان آشنایی با مفهوم نشریه الکترونیکی در دانشکده ها..... ۸۱

فهرست شکل ها :

تصویر ۱: تصویر صفحه خانگی کتابخانه دیجیتال یکپارچه آی.دی.ال..... ۱۵۱

فصل اول

کلیات پژوهش

۱-۱- مقدمه

نشریات^۱ به دلیل اینکه تازه ترین اخبار را در زمان کوتاه تری نسبت به کتاب منتشر می کنند همیشه مورد توجه مخاطبان بوده اند و به عنوان واسطه ای بین دانش پیشین و دانش نو قلمداد می شوند. پس از رشد روزافزون اطلاعات که منجر به رشد نشریات علمی گشت ، محققین و پژوهشگران استقبال بسیاری از آن ها داشتند. در دهه ۱۹۹۰ با توسعه و رشد وب، متن کامل مقالات به صورت آنلاین (پیوسته) قابل دسترس شدند و به همراه خود ویژگی ها و مزایای بسیاری را آوردند و با گذشت زمان امکانات بسیاری به نشریات الکترونیکی^۲ اضافه شد و انواع مختلف آن ها در دسترس کاربران قرار گرفت.

در این میان، انواع کتابخانه ها به خصوص کتابخانه های دانشگاهی نیز برای تحقق اهداف ووظایف خود- فراهم آوری اطلاعات مورد نیاز کاربران در کمترین زمان- از نشریات الکترونیکی با توجه به ویژگی های آن ها بسیار استقبال نمودند. ناشران نشریات به صورت چاپی نیز به منظور تسهیل بهره مندی کاربران به سوی نشر الکترونیکی روی آوردند و در این میان کارگزاران تلاش کردند که با رفع موانع و چالش های دسترسی، مسیر دسترسی و استفاده از نشریات الکترونیکی را هموار سازند.

بنابراین چهار گروه ناشران، کاربران، کتابداران و کارگزاران، گروه های اصلی ذینفع در بحث نشریات الکترونیکی هستند. ولیکن در پژوهش حاضر تنها به بررسی عوامل مؤثر بر استفاده از نشریات الکترونیکی از دیدگاه کاربران (دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشگاه الزهرا (س)) پرداخته می شود.

۱-۲- مسأله پژوهش

نشریات علمی^۳ دردنیای آموزش اهمیت بسیاری دارند زیرا به منزله کانالی برای مبادله اطلاعات در جامعه علمی محسوب می شوند و در توسعه دانش بشری نقش مهمی را ایفا می کنند. امروزه به دلیل استفاده از رایانه و شبکه های رایانه ای و تسریع استفاده از آن ها و با توجه به تقویت زیرساخت های ارتباطی و کاهش هزینه های مخابراتی،

¹ Journals

² Electronic Journals

³ Scientific Journals

استفاده از خطوط ارتباطی پر قدرت، تلاش ناشران و نیاز کاربران به دسترسی به حجم عظیمی از اطلاعات، تولید، انتشار و توزیع نشریات در قالب الکترونیکی گسترش یافته است.

بنابراین به دلیل اهمیت نشریات الکترونیکی به عنوان یک منبع ضروری در رفع نیازهای اطلاعاتی کاربران، کتابخانه ها درصد بالایی از بودجه سالانه خود را صرف اشتراک و خرید نشریات می نمایند. (کید^۱، ۲۰۰۲؛ لوثر^۲، ۲۰۰۱؛ کریلیدیو^۳، ۲۰۰۴). در ایران سالانه مبلغ زیادی توسط مراکز و مؤسسات آموزشی و پژوهشی صرف خرید پایگاه ها ی اطلاعاتی حاوی نشریات الکترونیکی می شود. (شهرزادی، ۱۳۸۵؛ عمرانی، ۱۳۸۶).

نشریات ادواری با توجه به زمینه تخصصی فعالیت کتابخانه بین ۳۰ تا ۷۰ درصد از هزینه کل مواد را در بر می گیرد. (تعاونی، ۱۳۸۱). از طرفی دیگر، آنچه که در ارزیابی خدمات الکترونیکی کتابخانه ها اهمیت دارد، نظر کاربران نهایی است. بنابراین آگاهی از بهینه بودن منابع و دلایل و عوامل مؤثر بر استفاده از منابع از نظر کاربران نهایی، ابزاری ارزشمند برای سنجش خدمات کتابخانه ها تلقی می شود. زیرا رسالت کتابخانه ها و مراکز اطلاع رسانی، برآوردن نیازهای اطلاعاتی کاربران، جلب رضایت آن ها و تأمین اهداف پژوهشی و آموزشی آن هاست.

نگاهی بر معیارهای ارزیابی نشریات چاپی (استاندارد سازی، سازماندهی، وضوح، نمایه سازی و) نشان می دهد که این موارد به طور واضح شناسایی و تعریف شده اند، البته در مقایسه با معیارهای ارزیابی منابع پیوسته (دسترسی پذیری، مرور، طراحی و سرعت) که هنوز حتی در بین نویسندگان و افرادی که با این موضوع در ارتباط هستند در حالت گمراه کنندگی هستند. و به طور واضح ارتباط کمی در تعریف و سازماندهی این معیارها وجود دارند. (لوپز-اورنلاس^۴، کوردو-آریو^۵، ۲۰۰۱).

نشریات علمی الکترونیکی پس از چند سال از حضورشان رشد سریعی را نشان داده اند ولی از طرفی به دلیل اینکه استاندارد کیفی خاصی برای تنظیم کردن آن ها وجود ندارد، اختلال و بی نظمی هولناکی در میان آن ها مشاهده

¹ Kidd

² Luther

³ Kyrillidou

⁴ Lopez-ornelas

⁵ Cordero-Arroyo

می شود. بنابراین تلاش برای ترقی در این نوع از اطلاعات منتشر شده، تعریف مجموعه ای از معیارها را برای ارزیابی این موارد ضروری می سازد. (لوپز-اورنلاس، کوردو-آریو، بکهوف-اسکودرو^۱، ۲۰۰۵).

کتابخانه مرکزی دانشگاه الزهرا (س) برای شناسایی نشریات الکترونیکی در حوزه های مختلف از کارگزاران، ناشران، اینترنت و دیدگاه مراجعین استفاده می کند. و برای تهیه نشریات الکترونیکی با توجه به عملکرد سال های گذشته و نیازهای سال جاری و پیش بینی های آتی بودجه خود را ارزیابی می کند. سیاست وجین آن ها بر اساس تعیین میزان کاربرد مواد در سال قبل و معرفی و ارائه خدمات جدید از طریق شبکه کارگزار و ناشر است. (زائر حیدری، ۱۳۸۳) و در نهایت خرید به طور متمرکز از طریق کنسیران (کنسرسیوم خرید نشریات علمی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری) انجام می شود.

نقطه غائی در این مطالعه دیدگاه دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشگاه الزهرا (س) و ارزیابی استفاده آنها از نشریات الکترونیکی است. این مطالعه سعی می کند که میزان عوامل مؤثر بر استفاده دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشگاه الزهرا (س) را بر اساس ملاکها و معیارهای ارزیابی نشریات الکترونیکی از دیدگاه کاربران بررسی کند. زیرا هدف از صرف بودجه فراوان در کتابخانه مرکزی این دانشگاه این است که کاربران نهایی بتوانند فعالیت های مورد نظر خود را با استفاده از نشریات الکترونیکی در کمترین زمان ممکن و به طور بهینه انجام دهند.

۱-۳- پرسش های اساسی پژوهش

پرسش اول: ملاک ها و معیارهای ارزیابی نشریات الکترونیکی از دیدگاه دانشجویان تحصیلات تکمیلی کدامند؟

پرسش دوم: کدام یک از عوامل ارزیابی نشریات الکترونیکی بر استفاده دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشگاه الزهرا (س) تأثیر بیشتری دارد؟

پرسش سوم: چه راهکار(هایی) برای استفاده بهینه دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشگاه الزهرا (س) از نشریات الکترونیکی پیشنهاد می شود؟

¹ Backhoff-Escudero

² Task

۴-۱- اهداف و ضرورت پژوهش

در این تحقیق سعی می شود، عوامل مؤثر در استفاده دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشگاه الزهراء(س) از نشریات الکترونیکی مورد سنجش قرار گیرد و در جهت استفاده بهینه آنها، راهکارها و پیشنهادهای ارائه گردد. انجام این کار به منظور جلوگیری از اتلاف سرمایه های مالی، زمانی و انسانی صرف شده در این مسیر است. هدف از این پژوهش این است که دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشگاه الزهراء(س) بتوانند از نشریات الکترونیکی در دسترس و موجود، بهترین استفاده را داشته باشند و اعضای کنسرسیوم نشریات علمی کشور با آگاهی از دیدگاه کاربران در استفاده از نشریات الکترونیکی نیازهای اطلاعاتی و میزان بودجه مورد نظر در تهیه نشریات الکترونیکی را به درستی و با آگاهی برآورد کنند.

۵-۱- فایده پژوهش

ارزیابی استفاده دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشگاه الزهراء(س) از نشریات الکترونیکی و یافتن عوامل مؤثر بر استفاده بهینه آنها، سبب گزینش و فراهم آوری بهتر و مؤثرتر نشریات الکترونیکی خریداری شده می شود و همین طور بر استفاده بهینه دانشجویان از نشریات الکترونیکی خریداری شده که برای تهیه آنها هزینه بسیاری صرف شده است، تأثیر می گذارد و در نهایت از تجمع نامناسب و اتفاقی نشریات الکترونیکی که از همسویی آنها با رسالت کتابخانه و رفع نیازهای اطلاعاتی کاربران، اطمینانی وجود ندارد، جلوگیری می کند. زیرا هدف انتخاب منابعی است که علاوه بر ارتباط بیشتر آنها با علایق موضوعی کاربران، اطلاع جویی و روش کار آنها نیز منطبق تر باشد.

۶-۱- روش پژوهش

روش پژوهش حاضر پیمایشی تحلیلی است. برای یافتن ملاکها و معیارهای ارزیابی، از مطالعه سندی استفاده شده است.

۱-۶-۱- جامعه پژوهش و نمونه آماری:

جامعه پژوهش، تمامی دانشجویان در حال تحصیل دوره کارشناسی ارشد دانشگاه الزهراء(س) می باشد. که ۱۳۰۴ نفر هستند و محقق از بین آنها به نمونه گیری پرداخته است. روش نمونه گیری، طبقه بندی شده تصادفی و نسبی است و بر اساس فرمول ها و جدول های نمونه گیری حجم نمونه ۲۶۶ نفر هستند.

۱-۶-۲- روش تجزیه و تحلیل داده ها

تجزیه و تحلیل داده ها با استفاده از تکنیک های آمار توصیفی (درصد فراوانی نسبی، میانه، انحراف استاندارد) و استنباطی (آزمون توزیع دو جمله ای، ضریب همبستگی پیرسون و آزمون کروسکال والیس) و با استفاده از نرم افزار اس.پی.اس.^۱ (نسخه ۱۸) و اکسل^۲ انجام شده است.

۱-۷- متغیرهای پژوهش

متغیرهای مستقل پژوهش حاضر ملاک ها، معیارها، نشانگر ها و عوامل ارزیابی نشریات الکترونیکی است و متغیر وابسته به آن استفاده از نشریات الکترونیکی هستند.

۱-۸- فرضیه های پژوهش

فرضیه هایی که پژوهش حاضر قصد رد یا تأیید آن ها را دارد عبارتند از:

فرضیه ۱: بیش از ۷۰ درصد از دانشجویان اهمیت تک تک نشانگرها را زیاد و بسیار زیاد می دانند.

فرضیه ۲: بین معیارهای ارزیابی استفاده نشریات الکترونیکی از دیدگاه دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشگاه الزهرا (س) ارتباط وجود دارد.

فرضیه ۳: تفاوت معناداری بین میزان آشنایی دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشگاه الزهرا (س) با مفهوم نشریه الکترونیکی در اولویت بندی مهمترین معیارها وجود دارد.

فرضیه ۴: تفاوت معناداری در بین دانشجویان دانشکده های مختلف تحصیلات تکمیلی دانشگاه الزهرا (س) در اولویت بندی معیارها در استفاده از نشریات الکترونیکی وجود دارد.

¹ Spss: Statistical Package for the Social Sciences

² Excel

۹-۱- تعاریف عملیاتی

نشریات الکترونیکی: منظور از نشریات الکترونیکی تمامی نشریات قابل دسترس برای دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشگاه الزهراء(س) از طریق پایگاه های اطلاعاتی خریداری شده توسط کنسرسیوم خرید اطلاعات علمی دانشگاهی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری است.

دانشجویان تحصیلات تکمیلی: دانشجویان مقطع کارشناسی ارشد کلیه رشته ها در دانشگاه الزهرا (س) هستند که در نیمسال اول تحصیلی ۸۹-۹۰ در حال تحصیل هستند.

عوامل، معیارها و نشانگرهای ارزیابی: به طور کلی مجموعه ای از ملاک ها که عوامل نامیده می شوند، به همراه زیرمجموعه هایشان (معیار ها و نشانگرها) در ارزیابی نشریات الکترونیکی دخیل هستند و در این پژوهش عوامل، معیارها و نشانگرهای ارزیابی وابسته به دیدگاه دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشگاه الزهرا (س) به کار رفته اند.

در فصل بعدی به معرفی پیشینه پژوهش و چارچوب و مبانی نظری پرداخته می شود.

فصل ۲

مروری بر ادبیات، پیشینه پژوهش و چارچوب نظری